

Obiski.

Iz življenja in delovanja naših umetnikov. — Spisal Izidor Cankar.

(Dalje.)

II.

Oton Župančič.

Ko sem obiskal Župančiča na domu, je stanoval v Wolfovi ulici in v eni tistih starih ljubljanskih hiš, ki so dokaj čudne: navzgor vodijo mračne stopnice, ki se cepijo in trgajo, kadar se jim zdi, in vedno takrat, kadar obiskovavec najmanj pričakuje; stanovanja posegajo na nerazumljiv in nepreračunljiv način druga v drugo, povsod zijajo široka, prihuljena vrata, ki se zde zato vzdana, da škripljejo in da človeka zmotijo in zmedejo, če je sklenil iti naravnost po svoji poti. Kdor stopi v tako hišo proti pol dnevu, začuti bližino kuhinj; njih sfere se dotikajo in v aromatičnih niansah prehajajo druga v drugo. Te hiše so tudi samo nazunaj večnadstropne, kajti kdor jih ne pozna prav natančno, ne bo znotraj nikdar vedel, kdaj se neha prvo nadstropje in kje se začenja podstrešje.

V taki hiši je stanoval Oton Župančič, ko sem ga obiskal. Sela sva se bila v kavarni in nato odšla skupaj na njegov dom. Župančič je šel po stopnišču naprej, naglo požiraje s svojim dolgim korakom po dve stopnici naenkrat, dokler ni sunkoma nekje obstal in široko odprl vrata svoje sobe. Vstopila sva. Soba gleda z enim samim široko zevajočim oknom nekam v tuje hiše, pred njim stoji miza, ki služi obenem za pisalnik, na levo v kotu postelja, na desno poleg drugih vrat, ki vodijo neznano kam, še ena miza. Zraven nje visoka omara. Odnekod še zdolgočaseno pogleduje popotni kovčeg, bridki grb naše umetnije; druge oprave menda ni v sobi, če ne štejete k njej morda tudi velike bele peči, sezidane in zgrajene v ljubljanskem slogu, ki s svojo gosposko obširnostjo dokazuje, da bi lahko izvrstno grela, če bi se ji zdelo. Tisti dan pred božičnimi prazniki je bila nekoliko mlačno razpoložena.

Kolikor je soba mrtva in prazna, toliko jo je Župančič s svojim načinom bivanja, s svojim redom in neredom oživil in napolnil. Na obeh mizah leže kupoma knjige, nametane in spravljene, kakor so ravno padle z rok. Obadva testamenta sv. pisma v žepni izdaji, ilustriran katalog neke monakovske razstave, obširen budistiški katekizem, en zvezek Balzaca,

nekaj ruskih knjig in veliko nemških, dva zvezka francoskih filozofskih del iz znane „Bibliothèque de philosophie contemporaine“, angleški original Dickensovega „Olivera Twista“ in rokopis Župančičevega slovenskega prevoda. Med knjigami ni videti sistema ali tendence, marveč le nemirno zbiranje in izbiranje, skeptično iskanje odgovorov, odločno stremljenje po lepoti in resnici, a obenem disorientiranost ali morda resignirana konciliantnost. Kakor tipaje sega Župančič po knjigah, jih prebira in odlaga, da odpre nove; kupi na mizah se množe in pesmi tudi. Ne vem, če je kdo pri nas postavil tako izrazite spomenike po prehojeni literarni poti, kot jih je postavil Župančič s svojimi tremi knjigami. Vsaka izmed njih je revija in oddih, vsaka novo obzorje. Pri zadnji se je pesnik umiril, ker so jecljajoča usta preroka našla glas za veliko besedo; ali se bo kdaj mislec tudi?

Zdi se mi, da se Župančič v tej sobi dobro počuti. Napol veselo, napol ironično mi je kazal majhno kopje, baje iz husitskih bojev, ki ga je „rešil Slovincem“.

V omari ima spravljeno staro angleško vazo, ki je ponosen nanjo, na mizi se mu široko smeje s pisalne podloge miniaturen portret gospodične dr. Tavčarjeve, ki ji je bil „potrpežljiv učitelj“, kakor pravi napis. Potrpežljivi učitelj pa hodi dobrovoljen z rokami v hlačnih žepih po sobi gorindol, se vsakokrat skrbno ogne stola, ki mu je na poti, namesto da bi ga odrinil, ter vprašujoče pogleduje izza nanosnika svojega gosta.

* * *

OTON ŽUPANČIČ